

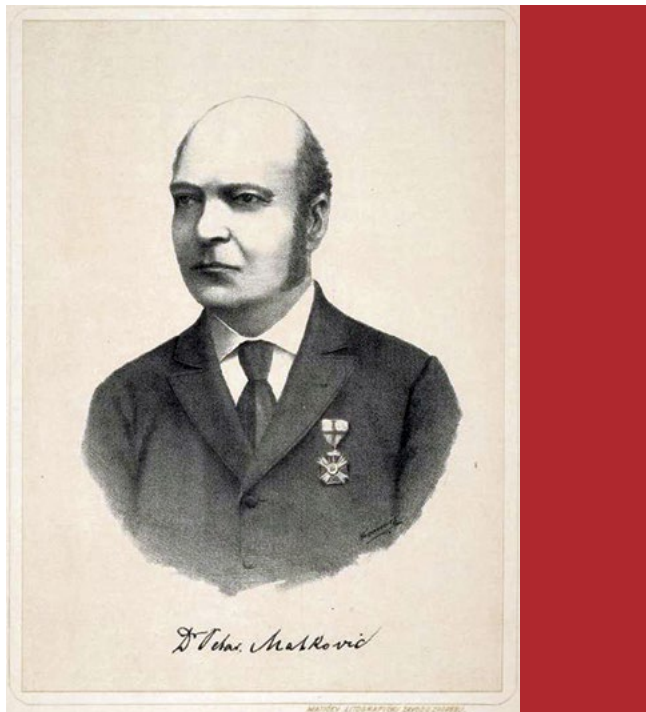
TKO JE PETAR MATKOVIĆ

Iznenadio me 2009. uočeni podatak o sudjelovanju svog pretka Petra Matkovića u osnutku Hrvatskog planinarskog saveza 1874. godine, što me navelo da o tome pokušam izvijestiti naše planinare i čitavu javnost. Bio sam na to potaknut ne samo svojim planinarstvom, nego i propustom da se ta činjenica prikaže u povijesti senjskog planinarstva, te sam nakon uporne potrage za mjestom izdavanja tog podatka prošao zanimljivi niz naših časopisa (Hrvatski planinar, Forum, Vijenac, Školska knjiga, Marulić), gdje su me ljubazno saslušali i nagovorili da napišem veći biografski prikaz svog pretka i pokušam ga negdje drugdje objaviti. Tako sam došao u vezu s Hrvatskim geografskim društvom odnosno „Geografskim horizontom“, gdje sam i službeno zamoljen da u sklopu obilježavanja 130. obljetnice Katedre za geografiju (1883.

– 2013.) napišem prigodnu biografiju osnivača Petra Matkovića, što ovdje činim.

Bio je bratić mog pradjeda, također iz Senja, Ivana Matkovića, (1838. – 1920.), doktora medicine, kasnijeg potpredsjednika iste godine osnovanog Zbora liječnika kraljevine Hrvatske i Slavonije. O bratičkoj vezi oba spomenuta moja pretka, pričala mi je Ivanova snaha, moja dugovječna baka Erna (1876. – 1978.): prilikom Petrovih posjeta kuhala im je kavu u Zagrebu u Draškovićevoj 12, dok su oni vodili njoj dosadne političke razgovore. Uvijek ga je spominjao moj stric, književnik, akademik Marijan Matković (1915. – 1985.), naglašavajući da je naš prvi obiteljski akademik bio Petar.

Petar Matković rodio se 18.06.1830. u Senju, a umro 25.03.1898. u Beču od kapi. U Senju je svršio pučku školu i gimnaziju, te klerikat. Kao đak 1851. predavao je u gimnaziji zemljopis i povijest. Zaređen je 1852. i postao kapelan u Rakovici, a 1854. osposobio se na sveučilištima Beča i Praga za gimnazijskog nastavnika. U Berlinu 1855. studira geografiju kod prof. Carla Rittera, geografa svjetskog glasa. Doktor filozofije postaje 1860. u Grazu i zatim radi kao profesor kraljevske velike realke u Zagrebu 23 godine. Tom prilikom izdao je više zemljopisnih udžbenika i sudjelovao u uvođenju hrvatske znanstvene terminologije. Redovni je prvi profesor Sveučilišta u Zagrebu 1883., kada je osnovao prvu našu katedru geografije. Od 1867. je član a zatim i tajnik Jugoslavenske (sada Hrvatske) akademije znanosti i umjetnosti 1874. do 1892. Umirovljen je 1893., te se odselio u Beč. Pisao je u „Mitteilungen der geographischen Gesellschaft“ u Beču, „Književniku“ te publikacijama

JAZU-a. Izdao „Statistički nacrt trojedne kraljevine“ i „Hrvatska i Slavonija u svojih fizičkih i duševnih odnošajih“ (1873. u tri jezika). Statistički ured uredio 1874. U Radu štampao uz drugo „Putovanja po Balkanskom poluotoku“.

Petar Matković je bio ne samo prvi sveučilišni geograf Hrvatske nego i osnivač Geografskog društva 1897. Šetajući zagrebačkom Ilicom uz zgradu broj 3, pročitat ćemo natpis „Državni zavod za statistiku“, znajući za osnivača. Radi se o značajnoj društveno-političkoj ličnosti devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj: bio je svećenik, akademik, sveučilišni profesor, geograf, povjesničar, povijesni demograf i statističar te proučavanje njegove uloge na tim područjima treba nastaviti.

ZLATKO MATKOVIĆ

LITERATURA

POLJAK, Ž., 2004: *Zlatna knjiga hrvatskog planinarstva*, Libera editio, Zagreb, 28-29.

BELAVIĆ, M., 2009: *Planinarstvo u Senju*, Hrvatski planinar; 101(4), 148-150.

DEŽELIĆ, V., 1925: *Znameniti i zaslužni Hrvati 925.-1925.*, Zagreb, 182.